

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Judicium Ecclesiasticum Seu Decretalium Gregorij IX.
Pont. Max. Liber II.**

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1726

§. IV. De Foro Competente ratione rei fitæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74990)

hi patrata sunt, adeoque ut reus in illo præ-
sens sit: quæ ratio cessat in Contractibus Ci-

vilibus, in quibus si reus condemnatur, bo-
na occupantur.

§. IV.

De Foro Competente ratione rei sitæ.

SUMMARIUM.

49. Tertius modus sortiendi forum est Res sita.
50. Conveniri in loco rei sitæ possunt omnes
etiam, qui aliâ non sunt subditi.
51. Actione tamen reali tantum, non persona-
li, nisi in rem scripta sit.
52. Etiam super re mobili, si ad aliquod tempus
ibi sit permanjura.

53. Quamvis reus conventus sit absens.
54. Nec liberatur, nominando Auitorem suum,
nisi possideat alieno nomine.
55. Potest in loco rei sitæ institui etiam Judicium
possessorium.
56. 57. 58. Est in arbitrio Actoris convenire re-
um in foro rei sitæ, vel Domicilij.

49 **T**ertius modus, seu titulus Jure com-
muni sortiendi forum est *Res sita*
nam ratione istius conveniri potest
possessor coram Judice Territorij,
in quo sita est res, de qua contro-
versia instituitur, prout habetur *c. sanè 3. & c.
fin. h. tit. l. fin. C. ubi in rem actio* &c. quod salu-
berrimè constitutum est ex multiplici ratione.
1. Quia in Actione reali potior rei, quàm
personæ habetur consideratio. 2. Quia
in tali loco probatio causæ expeditior, & exe-
cutio sententiæ facilior est, ut adeo sum-
ma æquitas suadeat rem ibi defendi, ubi
existit. 3. Quia non justè Judicium loci
detrectat, cujus Jurisdictionem, & prote-
ctionem res ibidem sita experitur.

50 **Q**uæritur 1. quanam personæ conveniri
possint coram Judice Rei sitæ? *¶* Regulariter
conveniri possunt personæ omnes, etiamsi
aliâs tali Judici subjectæ non sint. Ratio
est, quia licet ratione rei sitæ in Territorio,
ubi sita est, non sortiatur forum, ita ut sub-
ditus fiat absolute loquendo, sit tamen sub-
ditus secundum quid, seu in ordine ad rem
tantum, quippe quam Actio realis princi-
paliter respicit *l. denique 19. ff. de Jur. fisci.*
Proceditque hoc 1. etiamsi Reus conventus
habeat privilegium, vi cujus coram certo
tantum Judice teneatur respondere; nam hoc
privilegio non obstante, conveniri potest in
loco rei sitæ, nisi per privilegium istud, ejus-
que tenorem foro huic sit derogatum per
textum *c. volentes 1. in princ. de privil. in 6.*
ibi, *Quantumcunque sic exempti gaudeant liber-
tate, nihilominus tamen ratione -- rei, de
qua contra ipsos agitur, rite possunt coram loco-
rum Ordinarijs conveniri.* Consonat *l. ha-
res absens 19. in princ. ff. de Judicij.* *Proce-
dit 2.* etiam de Clericis; nam et si isti alio-
quin coram suo tantum Episcopo conveniri,
nec sine ejus consensu alteri prorogare in
se Jurisdictionem valeant, conveniri tamen
in loco rei sitæ æquè, ac in loco Contractûs
possunt, saltem coram Judice Ecclesiastico loci:
utrum enim coram Laico, plenius dicitur in-
frà *num. 79. & seqq.*

Quæritur 2. quâ actione Reus in loco
rei sitæ conveniri possit? *¶* Actione
reali tantum, non verò personali, nisi sit in
rem scripta. Patet ex textibus *citt. &*
docet Bartol. in l. fin. C. ubi in rem actio &c.
*Abb. in c. fin. h. tit. n. 43. Laym. de Ju-
risdict. Ordin. concl. 21. Pirh. hic n. 48. Kö-
nig n. 27. Wiest. n. 65. & novissimè Clariff.
P. Schmier tr. de Judic. c. 3. n. 59.* Ratio
est, quia actio realis rem, non personam se-
quitur *l. actionum 25. ff. de O. & A.* igitur
nihil obest, quòd reus quoad personam su-
am non sit subjectus tali Judici. Con-
trarium fit in actione personali; nam hæc non
rem, sed personam sequitur *l. fin. §. fin. ff.
de contrah. empt.* ac proinde Actor eandem in-
tentaturus, coram eo Judice hanc intentare
debet, cui subjecta est persona Rei conventi.
Addidi, *nisi in rem scripta sit*: qualis est actio
quod metus causâ, actio quadrupedaria, a-
ctio ad exhibendum &c. hæc namque, cum
actionem realem eatenus imitetur, quæ-
nus contra quemcunque possessorem mo-
veri potest, imitatur quoque eandem actio-
nem in hoc, quòd ibi moveri valeat, ubi si-
ta est res metu extorta, aut ad noxæ deditio-
nem, vel exhibendum debita, ut *DD. citt.*
notant, & ratio est, quia actio in rem scripta
non solum personam, sed etiam rem perse-
quitur, ut adeo mirum esse non debeat,
quòd intentari in loco rei sitæ possit.

Quæritur 3. an Reus sortiatur forum
etiam ratione rei mobilis, aut se moventis?
¶ distinguendo: Vel enim res in loco, sal-
tem ad aliquod tempus, permanjura est,
vel non. *Si primum*, coram loci Magistratu
ejus possessor conveniri potest. *Abb. in
c. fin. h. tit. n. 43. Barbof. in l. heres absens
19. §. proinde 2. art. de for. rei sit. n. 4. Val-
lenf. hic §. 1. n. 4. Pirh. n. 51. Engl. n. 17.
König n. 26. Schambog. n. 22. Wiest. n. 62.
& novissimè P. Friderich tr. de for. compet. n.
203. & P. Schmier tr. de Judic. c. 3. n. 60.*
estque teste Sichardo *in l. fin. C. ubi in rem
actio* &c. n. 3. communi Germaniæ consue-
tudine recepta sententia. Patet ex gene-

ralitate textuum *c. fin. h. tit. l. fin. C. ubi in rem actio* & *l. quod legatur 38. ff. de iudic.* ubi sine discrimine inter res mobiles, & immobiles, in rem actio iubetur adversus possidentem moveri in locis, in quibus res, propter quas contenditur, constituta sunt. Ratio est, quia magis convenit, ut forensis ibi respondeat, ubi rem habet, quam ut Actor, qui rem suam presentem videt, maximis sumptibus reum sequi ad forum domicilij sui cogatur.

Si secundum, & res in loco est solummodo transeunter, e. g. si peregrinus cum equo transeat civitatem, quem civis, vel incola ejusdem civitatis dicat ad se pertinere, negante id peregrino, tali casu iste ratione rei sitae forum non sortitur, ut cum *citt. rectè* advertit *Oliva for. Eccl. p. 3. q. 23. n. 3.* Ratio est, quia res non censetur proprie esse in loco, per quem solummodo transit *arg. l. debitor 32. ff. de pignor.* Excipitur duplex casus. *Primus est*, si res mobilis antecedenter à loco per furtum subtracta fuit; hæc enim si ad eundem locum cum fure transeunter perveniat, etiam in loco transitus vindicari ab eo potest, non tam propter titulum rei sitae, quam ratione delicti *c. fin. cit. Alter*, si rei possessor de fuga suspectus sit, nec immobilia habeat; nam eo eventu, si non idoneè caveat, res in loco transitus rectè sequestratur, donec causa hæc à Judice rei cognoscatur *l. si fidejussor 7. §. fin. ff. quis satis. cogat. Abb. in c. fin. cit. n. 44. Barbof. l. cit. n. 6. §. 7. Oliva q. 23. cit. n. 4. Wiest. n. 64. cum cæteris supra allegatis.*

33 Queritur 4. an Reus in loco rei sitae actione reali conveniri possit etiam, quando in eo non reperitur? Negant Paul. Castr. in *l. fin. C. ubi in rem actio* & *c. n. 2. Si-chard. ibid. n. 2. Zoëf. ff. tit. de iudic. n. 78. Oliva q. 23. cit. n. 8. Barbof. n. 15. §. 16. & consentire videtur Abb. in *c. fin. h. tit. n. 44. in fin. Butrio ibid. n. 10. Marian. Socin. in c. sane 3. h. tit. n. 12.* Suaderi videtur 1. textu *l. un. C. ubi de hered. ag. oport.* ubi dicitur hæreditatem petendam esse, ubi is, qui convenitur, domicilium habet, vel ubi res hæreditariæ sitæ sunt, *si ibi degit.* Ergo à sensu contrario, si ibi non degat, seu reperitur, petitione hæreditatis impeti non poterit. 2. Quia iniquum videtur esse, reum ex suo domicilio ad rei sitae locum extrahi cum dispendio rei familiaris. 3. Quia fora Contractus, & rei sitae æquiparantur. Igitur sicut in foro contractus reus conveniri non potest, nisi ibi reperitur, ita neque ratione rei sitae.*

Sed affirmativa communior, & probabilior, nec non hodierna praxi magis est approbata, cum qua proinde dicendum, Judicem rei sitae hoc casu quidem adversus absentem, utpote non subjectum Jurisdictioni suæ personaliter non posse procedere, posse tamen contra eundem procedere realiter, &

si per citationem in jus vocatus non compareat, Actorem immittere in possessionem rei, super qua conventus est. Ita Vultejus in *l. 1. C. ubi in rem actio* & *c. n. 20. Zanger. de Except. p. 2. c. 1. n. 100. Matth. Stephan. l. 1. de Jurisd. c. 31. n. 6. Haun. tom. 5. de J. & J. tr. 1. n. 366. Engl. hic n. 15. Pirh. n. 48. König n. 31. Wiest. n. 71. quos sequuntur P. Friderich tr. de for. compet. n. 206. & P. Schmier tr. de Judic. c. 3. n. 65. & colligitur ex *c. fin. §. ult. ut lit. non contest. & l. siquis 2. C. ubi in rem actio* & *c. n. 20.* Ratio est 1. quia si ratione rei sitae reus absens conveniri in loco rei sitae non posset, locus rei sitae non faceret forum per se, sed solum ex accidenti; hoc autem non admittunt *l. fin. & l. quod legatur citt.* quæ indefinitè loquuntur. 2. Quando in rem agitur, major habetur ratio rei, quam personæ *l. 19. ff. de Jur. fisc.* hoc autem non fieret in Adversariorum sententia; quia major haberetur ratio personæ, quam rei. 3. In loco rei sitae multo facilius, & expeditius est negotij pertractatio, quam in loco ab ista remoto.*

Neque aliud probant Argumenta opposita. *Ad 1.* argumentum à sensu contrario, ut *n. 31. cit.* rectè advertit König, sæpe va de infirmum est, neq; concludit contra expressum textum alterius Legis, qualis est *c. fin. §. l. siquis citt.* *Ad 2.* ex Argumentis nostris eruitur potius iustissimum, & æquissimum esse, etiam absentem in loco rei sitae conveniri posse. *Ad 3.* & ex his ipsis eruitur, quoad hoc forum rei sitae non æquiparandum foro Contractus.

Queritur 5. utrum possessor rei in loco rei sitae conventus, possit se liberare ab intentata sibi actione nominando Authorem suum? R. distinguendo: Vel enim nomine suo rem possidet, v. g. quia eam ab alio emit, vel eam possidet nomine alieno, e. g. quia est inquilinus ædium à se conductarum. *Si primum*, non liberatur, etiam nominet Authorem suum, & dicat se equum e. g. quem ut meum ab ipso peto, emisse à Titio; nam propterea non debeo agere contra Titium, sed contra possessorem equi mei, & quidem in illo loco, ubi equus est, actionem licebit persequi. Habet tamen possessor tunc istud beneficium Legis, ut Authorem suum laudare, & ad se deridendum in causa evictionis citare, atque re evicta eundem ad interesse convenire possit *l. in rem 1. C. ubi in rem actio* & hoc speciale est, quod venditor teneatur emptorem defendere in eodem Judicio, in quo isti lis mota est, quamvis ipse alterius fori sit *l. venditor 49. princ. ff. de Judic.*

Si secundum contingat, & possessor rei controversia possideat alieno nomine, adversus istum quidem institui actio realis potest, at sine obligatione Judicium suscipiendi; nam talis detentor potest nominare Authorem suum, cujus nomine rem tenet; quo facto, lis mota

mota in authorem dirigitur : antequam verò adversus istum ulterius procedatur, concedi debent induciæ, ut ille certiorari, & ad rem suam defendendam vel per se, vel per Procuratorem suum, in eo tamen loco, ubi res sita est, comparere possit. Si verò ille à detentore vocatus non comparuerit, Judex rei sitæ eundem Edictis legitimis propositis citare curabit : post quod si adhuc copiam sui non fecerit, præmissa summaria negotij cognitione, immisio Actoris in bona ejusdem fiet, prout statuitur *l. si quis 2. C. ubi in rem actio* *Esc. Engl. hic n. 16. König n. 29.* & novissimè R. P. Schmier *tr. de Judic. c. 3. n. 63.* cum Lauterbach *Disp. de nominatione*, quæ in *Vol. 1. Disp. Tubing. est 18. ubi Thes. 8. § 9.* idem respondet de Creditoribus pignoratitijs, de Superficiarijs, de Usufructuarijs, de Emphytevtis, & Vassallis, si ratione proprietatis conveniantur; secus, si ratione ipsius Juris, quod ipsismet competit.

55 Quæritur 6. utrum in loco rei sitæ institui possit etiam Judicium Possessorium? Videtur non posse ob Juris textum, & rationem. 1. *l. videamus 1. §. interdicta 3. ff. de Interdict. sive extraord. act.* ubi Interdicta omnia dicuntur Personalia esse. 2. *l. præses C. eod.* ubi Imp. Præses Provincia, inquit, in eum, qui ejus Provincia non est, nec ex interdicto potest cognoscere; adeoque de isto agi debet non in loco rei sitæ, sed domicilij. 3. Quia Interdictum unde vi, quod possessio violenter ablata repetitur, proximè suboritur ex delicto; conf. non reale, sed personale est.

Sed tenenda est affirmativa sententia, quam etiam defendunt Vult. *ad l. un. C. ubi de hered. n. 41. § seqq. Vinn. select. qq. l. 1. c. 18. Fleck. in Biblioth. l. 5. tit. 10. n. 102.* quos citat, & sequitur Clariff. P. Schmier *l. cit. n. 70. § trib. seqq. ob claros textus l. un. C. ubi de possess. & l. un. C. ubi de hered.* Patet de Judicij adipiscendæ, & retinendæ possessionis; nam hæc cum immediatè oriuntur ex Jure reali, & ipsa realia sunt. Interdictum unde vi, cum, ut rectè in 3. rat. dubit. innuitur, proximè suboritur ex delicto, magis quidem est personale, optimo tamen Jure etiam ipsum in loco possessionis moveri permittitur; quia ibi facillimus, & expeditissimus effectus est, dum spoliatus mox in possessionem rei ablata restitui potest. Ratio de omnibus Judicij possessorij generalis est, quia causa possessionis tam arctè confederata est causæ proprietatis, ut utraque coram eodem Judice ventilari debeat *c. susceptis 1. de caus. pass. § propr.* igitur cum coram Judice rei sitæ ventilari causa proprietatis possit, mirum videri non debet, coram eodem etiam agi de possessione posse.

Neque obstant textus, & ratio allata. Ad 1. Ulpianus ibidem Interdicta, & Judicia possessoria agnoscit realia esse; addit enim, quòd in rem videantur concepta, personalia,

tamen nuncupat, quo discernat ab Edictis Prætorum, quæ sunt Lex Prætoris, & Jus generale ad omnes pertinens, cum è contrario Interdicta sint Jus privatum, seu ejus litigatoris, qui Interdicto experitur, & quod Prætor solum inter litigantes interdixit.

Ad 2. ut eam Legem cum Donell. Brunnem. & alijs explicat P. Schmier *l. cit. n. 72.* sensus est, quòd Præses alienus nequeat cognoscere ex Interdicto, si in ipsius Provincia nec res, de quarum possessione agitur, sita sint, nec turbatio, aut violentia commissa: quod nihil novi, sed regulare est, cum Judex, cujus foro reus ex nullo titulo subjectus est, ceu incompetens nec debeat, nec possit Jurisdictionem interponere. Ad 3. responsio patet ex ratione allata pro quæstionis resolutione.

Quæritur 7. an Reus ibi, ubi res sita est, super ea conveniri necessario debeat, vel an possit conveniri etiam in loco Domicilij? Non conveniunt DD. Gloss. in *c. sanè 3. v. provincia h. tit.* Vincent. de Franchis *decis. 177. Trentacinq. l. 1. pract. tit. de action. resol. 4. n. 10.* Donell. *l. 17. Comment. c. 17. litt. D. Zanger. de except. c. 1. p. 2. n. 346.* Præn. D. de Ballis in 50. *decis. Justinian. decis. 4. n. 10.* P. Friderich *de for. compet. à n. 216.* & alij volunt, coram solo Judice Territorij, seu loci, in quo res sita est, conveniri eundem posse: quibus concordat Patriæ nostræ consuetudo, & Jus; nam *Pand. Recht tit. 11. a. 1.* expresse cavetur, ut actio realis solum in loco rei sitæ instituat, sive de Allodialibus, sive de Feudalibus agatur: quod etiam in specie statuitur de Actione Hypothecaria in *Ordinat. Process. Edict. tit. 3. a. 1.* Colligi videtur 1. *ex c. sanè 3. h. tit.* ubi decretum est, ut si Episcopi, inter quos causa versatur, sint diversarum Provinciarum, ille Primas det Judices, in cujus Provincia est locus, de quo contenditur. 2. *Ex l. fin. C. ubi in rem actio* *Esc. ibi, Sed § in locis, in quibus res, propter quas contenditur, constituta sunt, jubemus in rem actionem adversus possidentem moveri;* his enim verbis Imp. actionem in rem in loco, ubi ea constituta est, moveri non simpliciter permittunt, sed jubent, ibique agendi imponunt necessitatem. 3. *Ex l. quod legatur 38. ff. de Judic.* ubi *v. fin.* dicitur, *Si per in rem actionem petatur, ibi peti debere, ubi res est:* quibus verbis iterum non obscure imponitur necessitas agendi in loco rei sitæ. 4. *Ex l. un. C. ubi de possess. ag. oport. ibi:* *Ubi aut vis facta dicitur, aut momentaria possessio postulanda est, ibi loci Judicem adversus eum, qui possessionem turbavit, convenit judicare.* 5. *Ex usu antiquo;* olim enim fundus non aliter vindicari potuit, quàm in loco, ubi reperiebatur, ut colligi potest ex formula, quæ Actor solebat dicere: *Fundum Sabinum, in agro Tusulano situm, quem hac gleba represento, meum esse ajo.* 6. *Ex ratione;* quia actio realis principaliter respicit in ipsam rem

§. omnium 1. *Inst. de action.* igitur proponi eam convenit coram Iudice, cuius Jurisdictioni subiecta res est. 7. Ex naturali congruentia; sæpe enim in ipso litis exordio res exhibenda, & ejus limites probandi sunt, sique Judicium in Actoris favorem finitum sit per sententiam, & hæc executioni danda, actori tradi debet: quod fieri non posset, nisi lis reo intendatur coram Iudice rei sitæ.

57 Verum his non obstantibus, in puncto Juris verisimilior est communis sententia, quæ arbitrio Actoris relinquit, an Reum coram Iudice Domicilij, vel Territorij, in quo res contentiosa existit, convenire velit. Ita Gloss. fin. in l. ult. C. ubi in rem actio &c. Abb. in c. fin. h. tit. n. 43. Butrio *ibid.* n. 10. Barb. in c. 3. eod. n. 2. Gonz. *ibid.* n. 9. Haun. tom. 3. tr. 1. n. 366. Pirh. *hic* n. 49. König n. 33. Wiest. n. 67. & novissime Clariff. P. Schmier de Judic. c. 3. n. 40. & Præn. D. Herm. Anton. de Chlingensperg simili tract. c. 2. affert. 31. pluresque ab his *citt.* Ratio est 1. quia Domicilij forum ordinarium est, & generale, & cum quovis alio concurrat: idque merito; cum enim bona accessoria sint ad personam, rectè ibi petuntur, ubi persona possidens Domicilium fortitur. 2. Siquis ratione rei sitæ necessariò conveniendus esset, ubi res sita est, etiam qui Contractum celebravit, aut delictum commisit, necessariò conveniri deberet in loco Contractus, vel Delicti; quia æquiparantur, & non est major ratio de uno, quam de altero: hoc modo autem superfluum fieret forum Domicilij, & nunquam ferè locus eidem foret. Ergo &c. Duplex tamen est facienda Exceptio. 1. Si res Feudalis sit; nam lites super rebus Feudalibus ortas aliquando Rei Ordinarius, aliquando Dominus directus, aliquando Pares Curia dirimunt, ut dictum est Tit. 1. an. 67. 2. Si sit Judicium momentanea possessionis; nam pro hoc adeundus est Iudex rei sitæ, & hoc ex speciali ratione, quia Judicium illud ob id instituitur,

ne partes ad arma deveniant, quod contingere solet in loco, in quo res, de qua contenditur, existit. Gonz. l. cit.

Argumenta in contrarium non evincunt intentum. Ad 1. ex eo textu tantum sequitur, quòd reus communiter, & plerumque conveniri solet in loco, ubi res sita est, non verò quòd debeat ibi conveniri: vel dic cum Abb. in c. 3. h. tit. n. 5. Laym. *ibid.* n. 3. & secundum, Pirh. *hic* n. 50. Wiest. n. 67. eo textu Episcopos diversarum Provinciarum ad Primatem, in cujus Provincia res sita erat, remissos fuisse, quia ob incertitudinem possessionis controversia ab hoc melius decidenda videbatur, utpote qui certior rei notitiam habere poterat. Ad 2. iustio illa non absoluta, sed alternativa est, ita ut sensus sit, reum actione reali conveniri debere vel in loco Domicilij, vel in loco rei sitæ, quod colligitur ex verbis textus ibi, Sed & in locis, in quibus res constituta sunt, ubi particula sed & in arbitrio Actoris videtur ponere, utro loco reum convenire velit. Ad 3. in Legato est aliquid speciale; cum enim hæres rem legatam alibi, quam ubi res est, ex præsumpta Testatoris voluntate Legatario præstare non debeat, neque iste petere potest eam sibi præstari alibi. Ad 4. ob hanc Legem posita est supra secunda exceptio. Ad 5. imprimis formula illa recentiori Jure abolita est: deinde poterat ex fundo dilato auferri gleba, & per eam fundus in Iudicio representari, sicque vindicari. Ad 6. argumentum illud quidem probat, reum in loco rei sitæ conveniri posse, non tamen persuadet, quòd non etiam in loco Domicilij rectè conveniatur. Ad 7. executio sententiæ lata eo casu fieri debet per Iudicem rei sitæ: quod novum non est, cum id fiat etiam in causa delicti, ubi si Iudex delicti sententiam tulit, & res, quæ in sententiam venit, sit alibi sita, Iudex rei sitæ pro executione requiritur.

§. V.

De Foro Competente ratione Delicti.

SUMMARIUM.

59. Quartus titulus sortiendi forum Jure communi est delictum.
60. Personæ, quæ ratione Delicti sortiuntur forum.
61. Modus procedendi, quem Iudex Delicti tenere debet.
62. Non potest delinquentem apprehendere, si in aliud Territorium fugerit.
63. Sed debet remissionem ejusdem petere.
64. Modus, quo peti, & fieri debet remissio.
65. 66. 67. Regulariter extra domicilij, &

delicti commisi loca reus puniri non potest.

68. 69. 70. Quo in loco reus sortiatur forum ratione delicti in duorum territoriorum confinibus perpetrati?
71. In quo loco sortiatur forum is, qui in uno Territorio existens, mandavit delictum alteri exequendum in alio Territorio?
72. Quæ pena afficiendus sit delinquens, quando in loco Domicilij delinquentis, alia pena statuta delicto est, & alia in loco Delicti?

Quar-